

בס"ד ר"ח מנחם אב תשע"ט ייהפכו ימים אלו לששון ולשמחה

הלכות תשעת הימים

הרב מרדכי צבי דוברבסקי רב קהילת חבד ראשל"צ

"משנכנס אב ממעטים בשמחה" ונוהגים דיני אבלות משקיעת החמה של ערב ראש חודש (יום חמישי) הן גברים והן נשים. (בנוסף לאיסורים שהתחילו ב"ז בתמוז: אין מברכים שהחיינו, אין עורכים חתונות, אין ריקודים, מחולות ומוזיקה.)
בשנה זו, שהצום נדחה ליום ראשון י' במנחם אב מסתיימים ימי האבלות מיד בסיום הצום. מלבד אכילת בשר ושתיית יין המותרים מיום י"א בבקר.

נדון בהלכות המתייחסות לנושאים הבאים:

1. קניית כלים חדשים ושימוש בהם.

2. קניית בגדים חדשים ולבישתם

3. לבישת בגד של שבת ביום חול.

4. לבישת בגדים מכובסים

5. כיבוס וגיהוץ

6. בנייה ושיפוצים

7. נטיעה

8. רחיצת הגוף

9. אכילת בשר ושתיית יין

1. קניית כלים חדשים ושימוש בהם

כלים יקרים וחשובים שקנייתם להרחבה, יופי ותענוג - אסורה בימים אלו. כמו מכונית, רהיטים, וילונות, כלי כסף וזהב ותמונות יקרות.

במידה והכלים משומשים (יד שניה וכו') – קנייתם אסורה אם הם נראים כחדשים וחביבים עליו.

אסור לשלם דמי קדימה גם אם החפץ יגיע אליו הביתה רק אחרי ימים אלו. אך מותר לשלם סכום בתור דמי שמירה על החפץ, ואחרי ימים אלו יקבל את הסחורה.

אסור להזמין סחורה אצל סוחרים בימים אלו, כמו ארון ומיטה וכו' וגם אם יגיעו רק אחרי ימים אלו.

מותר להזמין את הסחורה לפני ראש חודש – בתנאי שהסחורה תגיע אחרי ימים אלו. (מותר לבעלי המלאכה להכין את הסחורה בימים אלו)

אם הזמין חפצים חשובים לפני ראש חודש והגיעו בדואר בימים אלו – יכול להביאו הביתה, אך לא ישתמש בו לפני תשעה באב

מותר לקנות כלי בית פשוטים לשימוש יומיומי, כמו סכ"ם וכלי בישול פשוטים

קניית חפצים יקרים לצרכי פרנסה כמו מכונית מסחרית, מחשב - מותרת. כמו כן, במקרה של הפסד כספי, כמו מכירת סוף עונה – יכול לקנות, ולא להשתמש עד אחרי ימים אלו. רצוי לשלם רק דמי קדימה ולהביאו הביתה אחרי ימים אלו.

מותר לקנות חפצים יקרים שחסרונם גורם צער, כמו מזגן או מקרר.

מותר לקנות לצורך מצוה כמו תפילין חדשים ולהשתמש בהם.

2 קניית בגדים חדשים ולבישתם: אסור לקנות בגדים חדשים בימים אלו, (אפילו בגדים פשוטים כמו גרביים) גם אם מתכוון ללבוש רק אחרי ימים אלו (אבל מותר לקנות אבזרים לבגדים, כמו חגורות, כתפיות ושרוכים).

איסור הקניה הוא גם לילדים קטנים.

אסור גם לקנות בגדים ישנים (יד שניה) אם חביבים עליו.

אסור לקנות גם מגבות וכלי מיטה. גם אם קונה כדי לתת מתנה

אסור ללבוש בגדים חדשים או להשתמש בכלי מיטה חדשים גם אם קנה לפני ר"ח. במקרה הצורך שאין לאדם בגד מכל סיבה שהיא (כמו תינוק שנולד או גדול שבגדו התקלקל) מותר לקנות בימים אלו, אך לכתחילה יכין לפני ר"ח.

מותר לשלם דמי שמירה על חפץ.

במקרה של הפסד כספי, כמו מכירת סוף עונה – יכול לקנות, ולא ילבש עד אחרי ימים אלו. רצוי לשלם רק דמי קדימה ולהביאו הביתה אחרי ימים אלו. (כפי שהובא לעיל לגבי קניית כלים).

האיסור הוא גם לקנות בגד לאבי התינוק בברית, לנער בר מצוה ולשבת, וכן אסור להם ללבוש בגד חדש גם אם קנו לפני ראש חודש

מותר לקנות ולהלביש בגד לתינוק עבור ברית מילה ופדיון הבן, וכן לקנות בגד עבור חתן וכלה אם לא יספיקו לקנות אחרי ימים אלו

מותר לקנות נעלים לתשעה באב

אסור להזמין או לסיים עבודות תפירה, סריגה או אריגה.

סוחר יכול להזמין סחורה, ובעל מלאכה יכול לעבוד.

מותר לעשות תיקוני תפירה בבגד ישן (כמו מכפלת) וכן לתפור כפתור גם בבגד חדש וכן לתקן נעל.

3. אסור ללבוש במשך השבוע בגד המיוחד לשבת, כמו קפוטה. אבל מותר ללבוש אותו בסעודת מצוה, כמו ברית, בר מצוה וכו'.

4. לבישת בגדים מכובסים: אין לובשים בימים אלו, בגד עליון מכובס. כמו חולצה, מכנסיים, חצאית, שמלה וכו' ולכן ילבש אותם קודם ר"ח (לפני השקיעה) לזמן קצר (ואפשר ללבושם גם זה על זה),

האיסור כולל גם שימוש מגבות, כלי מיטה ומפת שולחן מכובסים ולכן ישתמש בהם קודם ר"ח לזמן מה.

אם שכח לעשות זאת – יכול ללבושם במשך השבת, כמו שילבש חולצה אחת בליל שבת ועוד אחת בבוקר השבת, ועוד אחת אחרי הצהריים, כדי שלא ייראה הכנה משבת לחול. (וכמובן לא יאמר בפה שעושה זאת לצורך חול) ואז יכול ללבושם גם אחרי שבת.

אם שכח גם בשבת, יניח בימות החול את הבגד על האדמה בחוץ או על הרצפה בבית וידרוך עליו או ישכב עליו

מותר להציע מצעים מכובסים לאורח.

5. כיבוס וגיהוץ בגדים: אין מכבסים ואין משהצים, ואפילו אם מתכוון ללבוש את הבגדים רק אחרי ימים אלו.

אסור גם לכבס במים בלבד, בלא חומר ניקוי. אסור גם להשרות בגד במים או לשפשפו בתוך מים כדי לנקות.

מותר לכבס סמרטוטי ניקוי.

אין מוסרים בגד לניקוי יבש, אין חופפים פאה

מותר לכבס בגדים עבור קטנים מתחת לגיל שש וגם למבוגר אם אין לו בגד ללבוש מי שחסר לו לבוש לכבוד שבת או מפה - יכול גם לגהץ לכבוד שבת. כאשר מפעיל מכונת כביסה במקרים המותרים - לא יוסיף בגדים שאסור לכבס. מי שנוסע מחוץ לביתו בימים אלו, לכתחילה יקח כמות שתספיק לו לכל הימים בלא כביסה, אם זו טרחה יתירה לקחת הכל, יש מקילים לכבס כיון שאין לו בגד נקי) מותר לנער אבק מכובע ובגדים על ידי מברשת. צחצוח נעליים: בכדי לנקותם - מותר, אך בכדי להבריקים - אסור. ולצורך שבת מותר.

6. בנייה ושיפוצים

אסור לבנות אולמות לשמחות או מבנה להצגת חפצי אומנות. מותר לבנות בימים אלו למגורים וכן להרחיב את הדירה במקרה שהדירה צפופה. אסור לצבוע את הבית מותר לחתום על חוזה רכישה או שכירות אין עוברים דירה בימים אלו. (הרבי כותב שרק אחרי ט"ו באב ובמכתב אחר מר"ח אלול) תיקונים הכרחיים מותרים.

7. נטיעה

אסור לזרוע לנוי כמו פרחים ודשאים, אך מותר לצורך פרנסה. מותר לטעת עצי פרי וכן כל עבודות גנון.

8. רחיצה

מעיקר הדין אין רוחצים את כל הגוף כולו בימים אלו (אלא פניו ידיו ורגליו במים פושרים הנוטים לקרים) אם הכוונה להתקרר או להתענג. אך העוסקים במלאכות המלכלכות או הגורמות להזעה יתרה. התירו לרחוץ כל הגוף וגם בסבון, ואם צריך גם במים חמים, לכן במקומותינו שהחום כבד וגורם להזעה מותר לרחוץ כל גופו. כמובן, תינוקות יולדת וחולה - מותרים ברחיצה לכתחילה. לצורך מצוה מותר לרחוץ כרגיל בערב שבת ראש חודש מנחם אב מותר לרחוץ את כל הגוף במים חמים וסבון. הנהגים לטבול בכל יום במקוה טובלים בתשעת הימים. אפשר להשתמש בבושם, דיאדורנט וכו' לא נכנסים לבריכת שחיה או ים, ואפילו ילדים קטנים שלא הגיעו לחינוך גזיזת צפורניים: מותרת.

8. **אכילת בשר ושתיית יין:** מעבר לאיסור השמחה בימים אלו, ישנו טעם נוסף לאיסור אכילת בשר ויין, משום שבימים אלו בטלו קרבנות ונסכים. אין אוכלים בשר ואין שותים יין בימים אלו האיסור כולל גם תבשיל (כמו תפוחי אדמה) שהתבשלו עם בשר. ואין מערבין יין בתבשיל או במאפה. מותר לבשל פרווה בסיר בשרי, ואפילו בישלו בו בשר באותו יום, ובלבד שהסיר יהיה נקי האיסור הוא רק בחול, אבל בשבת יכול לאכול בשר ולשתות יין כאוות נפשו

מותר לטעום מתבשיל בשרי ביום שישי כדי לבדוק את טעמו לצורך שבת ולפלוט

לתינוקות עד גיל שנתיים – מותר לאכל בשר. מעל שנתיים מותר אם הוא צורך בריאות, ילדים קטנים שאוכלים ממאכלי שבת ביום שישי מותר לתת להם גם בערב שבת זו. יש אומרים שמותר מחצות ויש מתירים שעה-שעתיים לפני שבת.

הסובל מאכילת חלבי או דגים, וכן חולה קצת, או הרה ויולדת (עד ל' יום אחרי הלידה) המרגישים צורך לאכול בשר – יש להקל (אפילו בשר בקר) רק עד ז' במנחם אב מותר לקנות בשר ויין להשתמש בהם אחרי ימים אלו.

יין הבדלה: מבדילים על יין ונותנים לשתות לילד בגיל 6 ל-9, שהוא בגדר של הגיע לחינוך ועדיין לא מבין את האבל על ירושלים, ואם אין ילד – שותה בעצמו רוב רביעית

בשר ויין בברית מילה, פדיון הבן ובר מצוה: מותר לאלו שהגיעו להשתתף בשמחה (ולא לאלה שמגיעים במטרה לאכול בשר)

יש נוהגים להזמין דגים במקום בשר בשמחות בימים אלו

בברית מילה ופדיון הבן, אפשר לאכול בשר ויין אפילו אם הם לא בזמנם אך בבר מצוה, רק אם היא בזמנה

בברכת בורא פרי הגפן בברית מילה – ייתן לשתות לילד (בגיל 6-9) ואם אין שם ילד – ישתה בעצמו

כוס ברכת המזון בסעודת מצוה – יכול לשתות בעצמו ולחלק לאחרים אבל בברכת המזון בביתו - לא יברך על כוס בימים אלו.

9. **סיומי מסכת:** כ"ק אדמו"ר עורר לערוך סיום מסכת בכל יום מתשעת הימים וראוי לערוך את הסיום ברוב עם. וטוב להמשיך עד ט"ו באב

אכילת בשר בסיום מסכת: מנהג העולם לאכול, נראה שאין זה מנהגו.

הרבי הורה להוסיף **בלימוד התורה**, ובמיוחד בלימוד עניינים הקשורים לבית המקדש. ספר יחזקאל פרק מ, מסכת תמיד ומידות והלכות בית הבחירה לרמב"ם והלכות הקשורות לימים אלו.

מקורות לכל הנ"ל

נטעי גבריאל בין המצרים כרך א' מפרק כ"ו

פסקי תשובות סימן תקנ"א

פינת ההלכה חלק ב'

לתגובות והארות: dubrowskimz@gmail.com